

NUOREN KOULUNKÄYNTIIN OSALLISTUMISEN TUKEMINEN TOIMINTATERAPIASSA

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Ella-Noora Hanhela & Heidi Pihlajamaa
Opinnäytetyö AMK
Syksy 2025
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Toimintaterapian tutkinto-ohjelma

Tekijät: Ella-Noora Hanhela & Heidi Pihlajamaa
Opinnäytetyön otsikko: Nuorten koulunkäyntiin osallistumisen tukeminen toimintaterapiassa
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: syksy 2025
Sivumäärä: 48

Koulunkäynti on tärkeä osa nuoren elämää. Koulunkäyntiin liittyy akateemisen merkityksen lisäksi sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Osan nuorista kohdalla koulunkäynti ei ole säännöllistä, vaan koulupoissaoloja on paljon. Mielenterveyden ongelmat, syrjäytyminen, haastava käyttäytyminen sekä kokemus yksinäisyydestä ja koulumaailman kuormittavuudesta vaikuttavat negatiivisesti nuoren koulunkäyntiin, joskus jopa johtaen koulumaailmasta vetäytymiseen. Koulumaailmasta vetäytyminen taas on yhteydessä kotiin eristäytymiseen.

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli tuottaa ajankohtaista tietoa nuoren koulunkäyntiin osallistumisen tukemisesta toimintaterapiassa. Tavoitteena oli koota toimintaterapiaintervention menetelmiä, joilla nuoren koulunkäyntiin osallistumista voidaan tukea. Taustalla tutkimuksessamme hyödynnämme Partnering 4 Change -mallia. Tutkimuskysymyksemme on ”Miten nuoren koulunkäyntiin osallistumista voidaan tukea toimintaterapiassa?” Kirjallisuuskatsaukseen valikoitui sisäänottokriteerien perusteella neljä tutkimusta. Aineisto analysoitiin pelkistämisen ja teemoittelun keinoin.

Analyysin keskeisenä tuloksena syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulunkäyntiin osallistumisen edistämiseksi on keskeistä nuoren ja toimintaterapeutin välinen suhde, intervention toteuttaminen myös varsinaisen kouluympäristön ja opiskelun toimintakokonaisuuden ulkopuolella sekä kouluympäristön mukauttaminen osallistumisen lisäämiseksi. Osallistumisen lisäämiseksi toimintaterapeutti voi mukauttaa kouluympäristöä opiskelijälähtöisesti eri tekniikoita hyödyntäen nuorten toiveet ja tavoitteet huomioiden. Tärkeänä ulottuvuutena pidetään myös toimintaterapeutin ja asiakkaan välistä kunnioitusta, arvostusta sekä luottamusta.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Occupational Therapy

Author: Ella-Noora Hanhela & Heidi Pihlajamaa

Title of thesis: Supporting a teenager's schooling in occupational therapy

Term and year when the thesis was submitted: autumn 2025

Number of pages: 48

Attending school is a part of adolescents' life. Apart from the academical part of school, there exists other important parts to adolescents' schooling, the social part and the societal part, which are also important for one's development. For some youth, they tend to have a lot of absence from school. Different types of difficulties might affect the youths' schooling. They might have learning disabilities, neuropsychiatric challenges, behavioral challenges, challenges with mental health, experiences of loneliness, bullying and high expectations of school world or environmental challenges. In our thesis we are mainly focusing on high-risk youth, their schooling and occupational therapy interventions.

Our literature review's purpose is to bring relevant information about supporting adolescents' schooling in occupational therapy. Our goal was to gather different tools of occupational therapy which can be used to support one's schooling. For framework in our literature review we used Partnering 4 Change. Partnering 4 Change's purpose is to offer intervention to the youth in need of it, and to work together with the school personnel, parents and students themselves. The research question of our thesis; How can one support the adolescents' school participation through occupational therapy? After the ruling out process we were left with four suitable articles for our thesis. We analyzed the material by data reduction and thematic analysis.

The analysis shows that supporting school participation among youth at risk relies primarily on the relationship between the youth and the occupational therapist, implementing interventions also outside the formal school setting, and adapting the school environment to enhance participation. Student-centered environmental modifications aligned with the young person's goals, together with mutual respect, appreciation, and trust, are central to effective support.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 TOIMINTATERAPIA JA NUORTEN KOULUNKÄYNTI.....	7
2.1 Koulutoimintaterapia.....	7
2.2 Nuoret ja koulunkäynti.....	7
2.3 Syrjäytyminen ja koulusta vetäytyminen.....	8
2.4 Partnering 4 Change	9
3 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS	12
4 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	13
4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	13
4.2 Hakustrategia	13
4.3 Aineiston analyysi.....	25
5 TULOKSET.....	29
5.1 Osallistumisen edistäminen luokkahuoneen ulkopuolella.....	29
5.2 Toimintaterapeutin kunnioitus nuorta kohtaan.....	30
5.3 Nuoret tekevät päätöksiä toimintaterapiassa.....	31
5.4 Itsetuntemuksen, itseilmaisun ja tunnesäätelyn kehittäminen	32
5.5 Toimintaterapeutti ohjaa opetushenkilöstöä	33
5.6 Rutiinien ja ajanhallinnan edistäminen	34
5.7 Tieto- ja viestintätekniikka edistämässä osallistumista.....	35
6 POHDINTA	37
6.1 Tulosten tarkastelu	37
6.2 Johtopäätökset	39
6.3 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuus ja eettisyys	40
6.4 Tutkijoiden ammatillisen osaamisen kehittyminen.....	41
LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

Opiskelijat viettävät koulussa noin 6-8 tuntia päivässä viitenä päivänä viikossa, mikä tekee koulusta erittäin keskeisen ympäristön heidän toimintakyvylleen sekä oppimiselleen. Tämä asettaa toimintaterapeuteille monipuolisen roolin kouluyhteisöön. Toimintaterapeutin päärooli on lisätä opiskelijoille tarkoituksenmukaista osallistumista toiminnoissa, jotka mukailevat heidän rooliaan opiskelijoina. (Dokken ym. 2024, 21.) Toimintaterapianimikkeistössä kohdassa ”RT233 koulunkäynnin ja opiskelun edistäminen” määritellään koulunkäynnin ja opiskelun toimintojen edistämistä seuraavasti: ”Toimintaterapiassa koulunkäynnin ja opiskelun edistämiseksi asiakas harjoittelee opiskeluun hakeutumista, oppimisympäristössä toimimista, koulu- ja opiskelutehtävien suorittamista sekä opiskelijan roolin omaksumista ja ylläpitämistä.” (Savolainen & Aralinnä 2017, 22.)

Toimintaterapeuttiliiton mukaan koulunkäyntiin liittyvä toimintaterapia toteutuu tällä hetkellä suurimmaksi osin Kelan kuntoutuksen tai erikoissairaanhoidon palveluiden parissa. Lisäksi toimintaterapeutteja työskentelee erityisluokilla ja erityiskouluissa. Suomessa toimintaterapeutteja työskentelee osana oppilashuoltoa vasta muutamissa kunnissa, mutta muualla maailmassa toimintaterapeutit ovat osa koulun henkilökuntaa. (Toimintaterapeuttiliitto 2019.)

Koulunkäynnin näkökulmasta toimintaterapeuttien työkenttä on laaja. Clarkin ja työryhmän mukaan toimintaterapiapalveluiden tarkoitus koulun kontekstissa on edistää saavutettavuutta ja osallistumista. Työ tapahtuu mahdollisuuksien mukaan lapselle luonnollisen koulukontekstin ja rutiinien yhteydessä ilman, että lasta irrotetaan niistä. Toimintaterapeutit ohjaavat muuta koulun henkilökuntaa strategioiden käytössä niin, että taitojen harjoittelu siirtyy kiinteäksi osaksi kouluarkea. Keskeinen osa koulussa työskentelyä ovat keskustelut henkilökunnan kanssa ja arviointi. Luokan tai kouluyhteisön tasolla toimintaterapeutit voivat toteuttaa ohjelmia, joilla pyritään edistämään esimerkiksi opiskelijoiden mielenterveyttä muun muassa tunnetaitoja, itsesäätelytaitoja ja

sosiaalisia taitoja edistämällä tai aistisäädelyjä tiloja kehittämällä. (Clark ym. 2019, 85, 88–89, 154, 156, 345–347.)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli etsiä tietoa, tuloksia ja menetelmiä koulunkäyntiin osallistumista edistävän toimintaterapian aihealueesta, erityisesti keskittyen koulusta vetäytyneisiin ja syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin, heidän näkökulmiinsa sekä heidän kanssaan käytyjen interventioiden tuloksiin.

Opinnäytetyömme aihe on erityisen merkityksellinen, sillä koulutus on suuri osa kaikkien elämänkaarta. Näemme koulutoimintaterapian tärkeänä työkenttänä, jota tulee ja jota voidaan tulevaisuudessa laajentaa niin käytännössä kuin tiedon tasolla. On tärkeä huomioida toimintaterapian mahdollisuudet syrjäytymisvaarassa olevien ja koulumaailmasta vetäytyneiden nuorten koulutukseen osallistumisen edistämässä. Esimerkiksi Suomessa 2021 toisen asteen koulutuksesta vetäytyneet nuoret, joilla on paljon oppimisvaikeuksia, kokivat etteivät he saaneet tarpeeksi tukea opintoihinsa. Erityisen tuen tarve sekä heikohko menestys opinnoissa ennakoivat opintojen keskeyttämistä, siten myös koulusta vetäytymistä. (Kilpeläinen & Rumpu 2025, 14, 16.) Koulussa toimiva toimintaterapeutti voi olla opiskelijan rinnalla kulkija, jolle joustava sekä eritasoinen työskentely on mahdollista. Terapeutti on toimintakyvyn ammattilainen, jolla on taitoa analysoida sekä tukea opiskelijan toimintakykyä koko toimintakyvyn jatkumolla. Toimintaterapian tavoitteena onkin työskennellä nuorten toimijuuden, oppimisen, sekä aktiivisen koulutyöhön osallistumisen kanssa kouluyhteisö-, luokka- ja yksilötasolla. (Aronpuro, Laitinen & Metsäranta 2019, 4.)

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tarjoaa laajan yleiskuvan ilmiöstä, jäsentää aiempaa tutkimusta kokonaisuudeksi ja tarkastelee keskeisiä käsitteitä sekä niiden suhteita (Vilka 2023, luku 1.2.1).

Tutkimuksesta hyötyvät nuorten kanssa työskentelevät toimintaterapeutit sekä heidän nuoret asiakkaansa, niin koulun ulkopuolella kuin kouluympäristössä.

2 TOIMINTATERAPIA JA NUORTEN KOULUNKÄYNTI

2.1 Koulutoimintaterapia

Suomessa toimintaterapeutteja työskentelee osana oppilashuoltoa vain muutamissa kunnissa. Aronpuro ym. tekstissään avaavat sitä, mitä toimintaterapeutti kouluympäristössä arvioi, mistä osallistumisen vaikeudet voivat johtua sekä sitä, miten toimintaterapeutit toimivat yhdessä opetushenkilökunnan kanssa tukitoimien suunnittelussa. Koulutoimintaterapeutti tuntee koululaisen sekä opettajan arjen, ja toimii yhteistyökumppanina opettajalle sekä tukena oppilaille, joilla on haasteita koulutoiminnoissa sekä osallistumisessa. Myös yhteistyö oppilaan huoltajan kanssa on tärkeää, jotta voidaan selvittää tarpeita ja tukitoimia. Opiskelijan saama tuki tulee olla pitkäjänteisesti suunniteltua, tarpeen vaatiessa mukautuvaa sekä joustavaa. (Aronpuro ym. 2019, 4.)

Toimintaterapia tukee opiskelijoita akateemisissa alueissa, kuten lukemisessa, luku- ja kirjoitustaidossa, kirjallisessa ilmaisussa sekä matematiikassa koulupäivien aikana. Näiden osa-alueiden lisäksi toimintaterapeutti tukee myös sosiaalisessa osallistumisessa, välitunti-/leikkitaidoissa, itsesäätelytaidoissa (aisti ja tunteiden säätely), käyttäytymisstrategioissa, päivittäisissä toiminnoissa (ADL) sekä työtaitoihin liittyvissä taidoissa. (Dokken ym. 2024, 21–22.)

2.2 Nuoret ja koulunkäynti

YK määrittelee nuoriksi kaikki 15–24-vuotiaat, ja Suomen nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat (Valtion nuorisoneuvosto 2013). Tässä opinnäytetyössä nuorilla tarkoitetaan 13–19-vuotiaita yläkoulu- tai toisen asteen opintoja suorittavia henkilöitä.

Oppivelvollisuus koskee kaikkia lapsia, jotka asuvat vakinaisesti Suomessa. Oppivelvollisuus päättyy oppilaan täyttäessä 18 vuotta tai kun hän on ennen tätä hyväksytysti suorittanut ylioppilas- tai ammattitutkinnon. (Opetushallitus s.a.) Uusi oppivelvollisuuslaki tuli voimaan 1.8.2021, ja se velvoittaa hakeutumaan ja

jatkamaan toisen asteen koulutukseen (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a). Säännöllinen koulunkäynti on tärkeä osa nuoren elämää. Siihen sisältyy akateemisen merkityksen lisäksi myös sosiaalisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä (Määttä ym. 2020, 7).

Osan nuorista kohdalla koulunkäynti ei ole säännöllistä, vaan koulupoissaoloja on paljon. Tämä voi hankaloittaa nuoren koulussa selviytymistä. (Määttä ym. 2020, 7). Nuorten koulunkäyntiin ja opiskeluun negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä ovat Kaltiala-Heinon, Rannan ja Fröjdin mukaan mielenterveyden häiriöt, oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, neuropsykiatriset häiriöt, käytöshäiriöt, toveripiirin hyljeksimäksi joutuminen sekä vanhempien tai opettajien suuret odotukset opinnoissa menestymisen suhteen. (Kaltiala-Heino, Ranta & Fröjd 2010). Kouluakäymättömyys koskee Määtän ym. mukaan vähintään 4000 nuorta Suomessa (Määttä ym. 2020, 17). Ruutun ja Jahnukaisen mukaan koulun keskeyttäneiden nuorten haastatteluissa yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden kokemus nousee toistuvasti esiin. Vetäytyminen koulumaailmasta on yhteydessä kotiin eristäytymiseen. Näiden nuorien kertomuksissa korostuu kokemus koulumaailman kaoottisuudesta ja kuormittavuudesta. Osalla nuorista on myös kokemuksia ulossulkemisesta koulun maailmasta, joita he kuvaavat esimerkiksi porttikieltona kouluun. Näissä tilanteissa taustalla on nuoren vaikeasti hallittavaa käyttäytymistä sekä muiden uhkaamista ja satuttamista. (Ruutu & Jahnukainen 2024, 11–14.)

2.3 Syrjäytyminen ja koulusta vetäytyminen

Syrjäytyminen tarkoittaa tilannetta, jossa henkilö jää yhteiskunnan tavanomaisen elämän, kuten koulutuksen, työelämän tai sosiaalisten suhteiden ulkopuolelle (Mehiläinen s.a). Koulusta vetäytyneellä tarkoitetaan sitä, että opiskelijan koulutus keskeytyy ennen päättötodistuksen suorittamista (Khurram ym. 2023, 583).

Merkittävä vaikutus nuorten hyvinvointiin on osallisuuden kokemuksella. Nuori voi kokea osallisuutta, jos hän kokee kuuluvansa esimerkiksi lähiyhteisöihin tai

yhteiskuntaan sekä osallistumalla esimerkiksi vapaa-ajanviettoon ja sosiaaliseen toimintaan. Syrjäytymisen riskitekijöitä nuorilla ovat esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmat, pitkäaikainen työttömyys, matala koulutus tai toimeentulo-ongelmat. Syrjäytymistä pyritään ehkäisemään esimerkiksi palveluiden ja osallisuuden vahvistamisella, joita ovat esimerkiksi oppimisen ja koulunkäynnin tukipalvelut, opiskeluhuolto ja etsivä nuorisotyö. (THL, 2023.) Koulusta vetäytyneisiin ja syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin liittyy myös yhteiskunnan taloudellinen näkökulma. Aronpuro ja kumppanit avaavat taloudellista näkökulmaa tunnistaa syrjäytymisriskiin liittyvät erityisvaikeudet ja tarjota mahdollisimman varhaista apua nuorten kasvulle ja hyvinvoinnille, merkittävässä kouluarjen toimintaympäristössä. (Aronpuro ym. 2019, 4.)

Suomessa nuoret joutuvat tekemään suuria päätöksiä jo peruskoulun aikana sekä siirtymävaiheessa peruskoulusta toiseen asteeseen. Tällaiset päätökset eivät ole helppoja. Opiskeluun sitoutuminen ja motivoituminen voi olla vaikeaa, jos tulevaisuuden tavoitteet ovat epäselviä. Tekstissään Vasalampi ja Parviainen avaavat sitä, kuinka ammattiin opiskelevista vain alle puolella ammatilliset suunnitelmat ovat täysin selvät, ja joka kymmenes raportoi ammatillisten suunnitelmiansa olevan vielä täysin epäselviä. (Vasalampi & Parviainen, 2017.)

Syksyllä 2021 aloittaneista toisen asteen opiskelijoista noin kuusi prosenttia on koulusta vetäytyneitä. Näistä koulusta vetäytyneistä 29%:lla on taustalla erityisen tuen päätös. Koulusta vetäytymisen taustalla voi olla useita syitä, kuten toiselle paikkakunnalle muuttaminen, oppimisvaikeuksiin saaman tuen määrä tai esimerkiksi opetuskielen taidon heikkous. Koulusta vetäytyneet ovat moninainen joukko, joilla opintojen keskeyttämisen syyt eivät välttämättä selity oppimisvaikeuksilla tai opiskelumենestyksellä. (Kilpeläinen & Rumpu, 2025, 13–16.)

2.4 Partnering 4 Change -malli

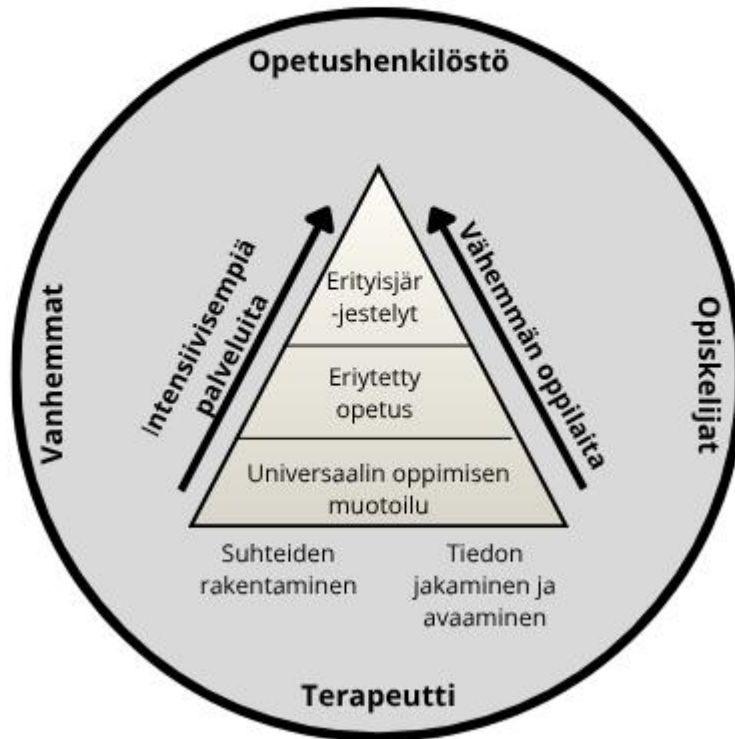
Viitekehukseksi opinnäytetyöhömme valikoitui Partnering 4 Changen, lyhennettynä P4C. Partnering 4 Change on Kanadassa luotu näyttöön perustuva toimintaterapian malli, joka tarjoaa kuntoutustoimenpiteitä niitä tarvitseville

kouluikäisille. Mallille yhtenä tärkeänä periaatteena on yhteyden luominen terapeutin sekä vanhempien, opetushenkilöstön ja opiskelijoiden välille. (CanChild 2015, 17–18.) Malli painottaa yhteistyötä terapeutin sekä opetushenkilökunnan ja vanhempien välillä, jotta voidaan saada muutosta aikaan oppilaan elämässä sekä päivittäisissä ympäristöissä (Missiuna ym. 2012, 43).

Päätavoitteina P4C:llä on apua tarvitsevien oppilaiden aikainen tunnistaminen, opetushenkilöstölle ja perheille tiedon lisääminen, toissijaisten seurauksien ehkäiseminen sekä oppilaiden koulu- ja kotiosallistumisen kehittäminen. P4C-mallissa nähdään usein asiakkaana koko koulu. Tällöin toimintaterapeutit pystyvät saavuttamaan yhä useampia ja suurempia määriä lapsia ja nuoria tuoden palveluita helposti lähestyttävämmin kouluympäristöön. (CanChild 2015, 18.) Tärkeänä pidetään myös tiedon jakamista; jalkautuvasti toimiva toimintaterapeutti pystyy jakamaan ja saamaan tietoa opetusympäristössä, kun pyritään luomaan luottamussuhde aikaan terapeutin ja opetushenkilökunnan välille (Missiuna ym. 2012, 45).

P4C etenee mallissa kolmivaiheisesti. Toimintaterapeutti pyrkii näiden vaiheiden aikana toimimaan lasten ja nuorten oppimis- ja arkiympäristössä. Ensimmäisessä vaiheessa toimintaterapeutti työskentelee suuremman opiskelijaryhmän kanssa keskittyen opetushenkilökunnan osaamisen lisäämiseen sekä heidän valmiuksiensa kehittämiseen. Ensimmäisen vaiheen aikana toimintaterapeutti voi esimerkiksi pitää koko luokalle ryhmäopetusta. (Missiuna ym. 2012, 44.)

Toisen vaiheen aikana toimintaterapeutti pyrkii opetushenkilökunnan kanssa keskittymään pienempään ryhmään opiskelijoita, joilla ilmenee haasteita koulunkäynnissä. Tällöin terapeutti tuo mukanaan osaamista ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksesta sekä arjen toimintojen havainnoinnista ja analysoinnista. Toimintaterapeutti pyrkii mukauttamaan pienryhmien sekä yksittäisten oppilaiden tarpeita suuren lapsijoukon sijaan. Kolmannessa vaiheessa puolestaan pyritään kokeilemaan yksilöllisiä strategioita lapselle ja nuorelle siinä ympäristössä, jossa strategiaa tulisi toteuttaa. (Missiuna ym. 2012, 43–44.)

KUVIO 1. PC4-malli tehty CanChild P4C-mallia mukailleen

Kaikkien vaiheiden aikana on ominaista, että toimintaterapeutti toimii huomioiden perheet, opetushenkilöstön sekä lapset tai nuoret. Tärkeää on myös toteuttaa toimintaa lapselle tai nuorelle ominaisessa ympäristössä, esimerkiksi juuri koulussa. Missiunan ynnä muiden (2012) artikkelissa he tarkastelevat P4C:tä erityisesti kehityksellisen koordinaatiohäiriön apukeinona, mutta P4C:tä voidaan tutkitusti hyödyntää hyvin laaja-alaisesti eri haasteiden kanssa, ei pelkästään motoristen haasteiden apukeinona. Esimerkiksi Ruotsissa Partnering 4 Change -mallia hyödynnetään opiskelijoiden osallistumisen, oppimisen ja mielenterveyden edistämiseksi. (Partnering 4 Change in Sweden, s.a.)

3 TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Kirjallisuuskatsauksemme tarkoituksena oli koota yhteen tietoa, jota toimintaterapeutit voivat hyödyntää nuorten toimintaterapiainterventioissa liittyen koulunkäyntiin osallistumisen tukemiseen. Tarkoituksena oli tuoda esille nuorten (13–19-vuotiaiden) koulunkäyntiin vaikuttavia tekijöitä sekä koota eri toimintaterapian keinoja ja menetelmiä, joita voidaan nuorten toimintaterapiassa hyödyntää. Opinnäytetyössämme keskityimme erityisesti koulusta vetäytyneiden sekä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulunkäyntiin ja heidän kanssaan käytäviin toimintaterapiainterventioihin.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössämme; Miten nuoren koulunkäyntiin osallistumista voidaan tukea toimintaterapiassa?

4 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Kirjallisuuskatsaus on tutkimustapa, jossa tutkitaan alkuperäistutkimuksia. Olemassa olevaa tietoa tunnistetaan, arvioidaan, tulkitaan ja yhdistetään. Kirjallisuuskatsauksessa alkuperäisten tutkimusten tieto tiivistetään sekä tehdään keskeiset johtopäätökset tutkimuskysymykseen. Tavoitteena on kriittisesti tarkasteltu kokonaiskuva. (Vikka 2023, luku 1.1.1.)

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa etsitään vastauksia siihen, mitä ilmiöstä tiedetään, mitä keskeisiä käsitteitä siihen liittyy ja millaisia käsitteiden väliset suhteet ovat. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voi tiivistää aiemmin tehtyjä tutkimuksia tai luoda niistä uuden kokonaisnäkömyksen. Sen keinoin voi myös järjestää epäyhtenäistä tietoa kokonaisuudeksi. Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella voidaan antaa tutkittavasta aiheesta laaja yleiskuva. Tiedonhaun suhteen kuvaileva kirjallisuuskatsaus on muita katsaustyyppisiä vapaampi, mistä sitä on myös kritisoitu. Toisaalta kuvaileva kirjallisuuskatsaus antaa mahdollisuuden perehtyä erityiskysymyksiin aineistolähtöisesti. (Vikka 2023, luku 1.2.1.)

4.2 Hakustrategia

Hakustrategialla tarkoitetaan hakutermin ryhmittelyä yhteen. Strategian suunnittelussa määritellään aihetta kuvaavat eri termit sekä suunnitellaan, mitä tietokantoja hauissa käytetään. (Vikka 2023, luku 2.1.2.) Ennen hakuja määrittelimme hakusanat ja -lausekkeet sekä valitsimme käytettävät tietokannat. Hyödynsimme valinnoissa informaation apua ja teimme useita testihakuja. Hakustrategian luominen edellyttää osuvia hakutermejä, joilla aineistoa haetaan (Vikka 2023, luku 2.1.2). Hakulausekkeen termit ovat eriteltyinä taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Hakulausekkeen termien määrittely

Käsiteryhmä 1	Nuoret	Adolescent*, teenager*, teen*, youth, high-risk youth, youth in high risk
Käsiteryhmä 2	Toimintaterapia	occupational therapy, occupational therapy intervention*, occupational therapist*, OT intervention*
Käsiteryhmä 3	Koulunkäyntiin osallistuminen	School, school attendance, school participation, schooling, elementary school, basic education, general education, comprehensive school, primary school, compulsory education, primary and lower secondary education, high school, school drop-outs, dropping out, social exclusion, marginalization.

Hakutermit perustuvat sanoihin ja käsitteisiin, joiden tulisi osittain löytyä myös tutkimuskysymyksestä. Tutkimuskysymys on määritelty PICO-mallin avulla. PICO-malli auttaa ottamaan olennaiset asiat mukaan tutkimuskysymyksen ja suunnittelemaan tiedonhakua (Vilkkä 2023, luku 2.1.1, luku 2.1.2).

TAULUKKO 2. Käsitteiden määrittely PICO-mallin mukaan.

P (Tutkittava kohderyhmä)	Nuoret.
I (Mielenkiinnon kohde)	Koulunkäyntiin osallistumisen tukeminen.
Co (Konteksti)	Toimintaterapia.

Hakuprosessin tunnistamisvaiheessa hahmotellaan sisäänoton ja poissulkemisen valintakriteerit. Molemmat kriteerit on tärkeää määritellä. (Vikka 2023, luku 2.2.1.) Rajasimme haettavan aineiston julkaisuvuodeksi aikavälin 2010–2025, sillä halusimme keskittyä kirjallisuuskatsauksessamme tuoreeseen tutkimustietoon. Lisäksi rajasimme haettavan aineiston Oulun ammattikorkeakoulun tietokannoissa saatavilla oleviin englannin- ja suomenkielisiin tutkimusartikkeleihin.

TAULUKKO 3. Tiedonhaun sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Suomenkieliset ja englanninkieliset artikkelit.	Muut, kuin suomen- tai englanninkieliset artikkelit.
Tehty vuosina 2010-2025.	Tehty ennen vuotta 2010.
Vertaisarvioidut tutkimusartikkelit.	Vertaisarvioimattomat tutkimukset, opinnäytetyöt, katsausartikkelit.
Kokoteksti saatavilla.	Kokotekstiä ei saatavilla.

Tutkimuskysymyksen asettamisen jälkeen valitaan avain- ja asiasanojen lisäksi tietokannat (Vikka 2023, luku 2.1.3). Aineistoa haettiin viidestä tietokannasta. Valitut tietokannat ovat. CINAHL, Medic, OTDBase, PubMed ja SageJournals.

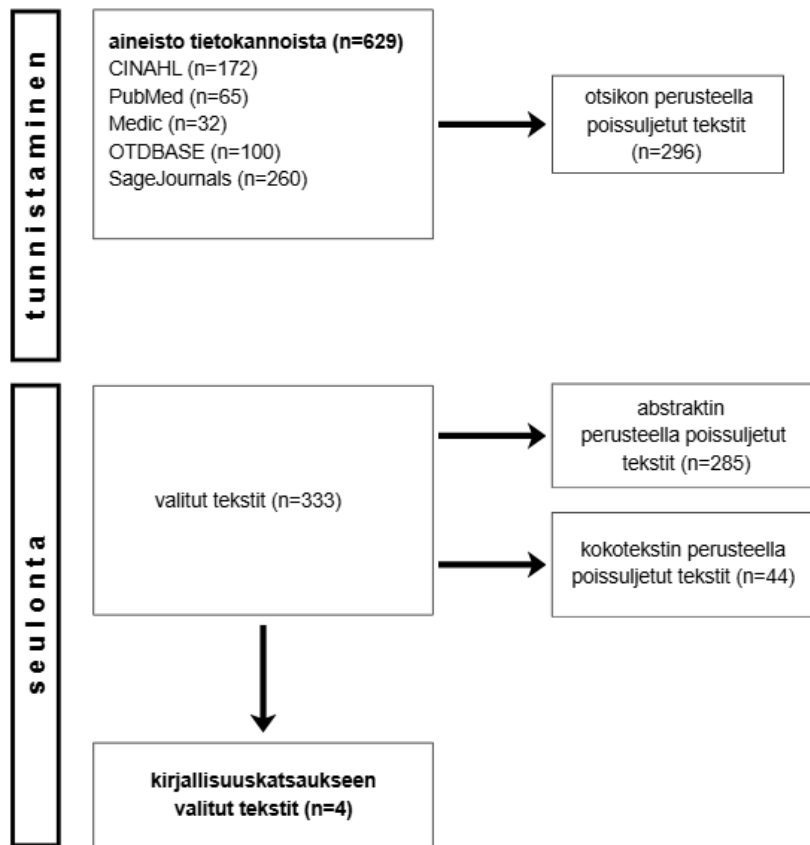
TAULUKKO 4. Tietokannat.

Tietokanta	Pvm	Hakulauseke	Rajaukset	Osumat
EBSCO: CINAHL - alatieta kanta	24.9. 2025	"occupational therap*" AND ((school* OR stu- dent*) N2 (dropout OR "dropping out" or drop-out OR stopout* OR attrition OR retention OR persis- tence OR attendance OR participation OR engage- ment OR absence OR ab- senteism OR "social ex- clusion" OR marginaliza- tion OR "out of school*")) OR ((youth) N2 ("at risk" OR high-risk)) AND ado- lescen* OR teen OR teens OR teenager* OR youth OR "young person" OR "young people" OR stu- dent*	Vertaisarvioid ut artikkelit. Englanninkieli set artikkelit. Aikarajaus 1.1.2010- 31.12.2025	172
Medic	24.9. 2025	toimintaterap* "occupa- tional therapy" "occupa- tional therapist" AND *koulu* oppimi* opiskelu* lukio* school* education*	2010-2025	32

		learning nuori* nuore* adolescen* young teini* teenager* youth		
OTDBase	24.9.2025	"school attendance" OR "school participation"		100
PubMed	24.9.2025	"occupational therapy" or "occupational therapists" [MeSH Terms] OR "occupational therap*" [Text Word] adolescent [MeSH Terms] OR adolescen* OR teen OR teens OR teenager* OR youth OR "young person" OR "young people" [Text Word]) "student dropouts" [MeSH Terms] OR "school dropout*" OR "student dropout*" OR "school drop-out*" OR "student drop-out" OR "dropping out of school" OR "school attendance" OR "school engagement" OR "school participation" OR "school retention" OR "school persisten*" OR "school absence*" OR "school absenteeism" OR	2010-2025.	65

		"social marginalization" OR "social exclusion" OR "out of school*" OR "at risk youth" OR "youth at risk" OR "high-risk youth" or "youth in high risk" [Text Word])		
SageJour- nals	24.9. 2025	"occupational therapy" OR "occupational therapist*" AND "school attendance" OR "school participation" OR "school engagement" OR "school absence" OR "school dropout" OR "stu- dent dropout" OR "youth at risk" OR "at risk youth" OR "high-risk youth" OR "youth in risk"	Only content I have full ac- cess to.	260

Aineiston valintaprosessissa hyödynnettiin Covidence-ohjelmaa, johon hakuprosessissa kerätty aineisto siirrettiin aineiston läpikäymistä varten. Tarkoituksena oli löytää tutkimuskysymyksen kannalta olennainen aineisto. Aineiston valintaa ohjasivat ennalta määritellyt sisäänotto- ja poissulkukriteerit. PRISMA-kaavion avulla voidaan havainnollistaa hakuprosessia (Vikka 2023, luku 2.1.3).

KUVIO 1: PRISMA-kaavio aineiston valintaprosessista Vikkaa mukailleen (Vikka 2023, luku 2.2.1)

TAULUKKO 5. Kirjallisuuskatsaukseen valitun aineiston kuvailu.

Tutkijat, vuosi, tutkimus ja julkaisupaikka	Tarkoitus	Tutkimustyyppi ja -menetelmät	Tutkittavat	Keskeiset tulokset
<p>Chi-Kwan Shea & Nancy Jackson 2015.</p> <p>Client perception of a client-centered and occupation-based intervention for at-risk youth.</p> <p>Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 22(3). 173–180</p>	<p>Psyykkisiä ja sosiaalisia haasteita kokevien syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kokemus toimintaterapian yhteisöpohjaisesta ohjelmasta.</p>	<p>Laadullinen pilottitutkimus.</p> <p>Puolistrukturoidut yksilöhaastattelut viidelle nuorelle.</p> <p>Aineisto litteroitiin ja teemoiteltiin.</p>	<p>Viisi 15–18-vuotiasta nuorta, joilla on psykososiaalisia haasteita, kuten masennus, koulupoissaoloja ja traumataustaa.</p>	<p>Esiin nousi kolme pääteemaa:</p> <p>Asiakaslähtöinen ja toimintaan perustuva toimintaterapiaprosessi, nuorten parantunut itsemääräämisoikeus ja itseilmaisun kyky sekä parantunut käsitys omasta tulevaisuudesta.</p> <p>Interventiot vahvistivat nuorten toimijuutta, itsetuntoa ja kykyä tehdä valintoja arjessaan.</p>

<p>Yngve, Moa, Ekbladh, Elin, Helene Lidström & Helena Hemmingsson 2023.</p> <p>Information and communication technology to improve school participation among upper secondary school students with special educational needs.</p> <p>Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 30(3), 311–321</p>	<p>Arvioida tieto- ja viestintäteknologian (TVT) interventioiden vaikutusta koulunkäyntiin osallistumiseen erityistä tukea tarvitsevien toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa.</p>	<p>Kvasikokeellinen yhden ryhmän ennen-jälkeen -asetelma. Tutkimuksessa käytettiin School Setting Interview -haastattelua (puolistrukturoitu haastattelu nuorten tuen tarpeiden arviointiin), kyselyitä sekä läsnäolo- ja arvosanatietoja. Aineisto analysoitiin.</p>	<p>300 ruotsalaista 16–20-vuotiasta lukiolaista, joilla oli erityisen tuen tarve. Noin 70 % opiskeli ammatillisella linjalla. 51 %:lla ei ollut diagnoosia.</p>	<p>Tarve koulutoimintojen mukautuksiin väheni merkittävästi. 30 % opiskelijoista lisäsi koululäsnäoloaan. TVT auttoi erityisesti muistamiseen, suunnitteluun ja kirjoittamiseen liittyvissä tehtävissä.</p>
--	---	---	---	---

Shea, Chi-Kwan, Jackson, Nancy & Haworth, Christine 2019. Serving High-Risk Youth in Context: Perspectives from Hong Kong. The Open Journal of Occupational Therapy, 7(3). 1-16.	Tutkia ja kuvata syrjäytymisvaarassa olevien nuorten toimintaterapian palveluiden ja muiden palveluiden tarjontaa sekä toteutusta Hongkongissa. Kuvata syrjäytymisvaarassa olevia nuoria ja heidän käyttäytymistään haastatteleamalla heidän kanssaan työskenteleviä työntekijöitä.	Puolistrukturoidut yksilöhaastattelut syrjäytymisvaarassa olevien nuorten palveluntarjoajien (13) kanssa. Haastatteluissa käytiin läpi taustatiedot, kuvaus ja määritelmä, yhteiskunnalliset käsitykset ja reaktiot ja kuvaukset palveluista.	Tutkittava nuorisoryhmä määriteltiin väljästi 10–25-vuotiaisiin. Haastateltavat olivat 13 palveluntarjoajaa, jotka tarjosivat toimintaa syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.	Nuorten riskikäyttäytyminen sisälsi päihteiden käyttöä, kouluympäristöstä irrottautumista, terveydelle riskialtista käyttäytymistä sekä suojaamatonta seksuaalista kanssakäymistä. Nuorille tarjotut keskeiset palvelut olivat interventioita nuorten omassa ympäristössä, kouluinterventioita sekä haittojen vähentämistä yleisenä lähestymistapana.

<p>Zlotnik, Sharon, Regev, Sivan & Weiss, Patrice L. 2025. Metacognitive Intervention Facilitating a Growth Mindset for Youth at Risk: The Contribution of Occupational Therapy Practitioners to the Educational Team.</p>	<p>Selvittää, miten toimintaterapeuttien toteuttama metakognitiivinen interventio voi tukea syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ajattelutapaa, itsesäätelyä ja osallistumista koulun toimintaan.</p>	<p>Kvantitatiivinen interventio tutkimus. Hyödynnettiin metakognitiivista interventio mallia "Journeys". Aineisto kerättiin ennen ja jälkeen intervention WCPA-mittarilla (The Weekly Calendar Planning Activity), joka arvioi muutoksia kognitiivisessa suoriutumisessa ja tietoisuudessa, "Kind of Person" -mittari mittasi muutosta kasvun ajattelutavassa.</p>	<p>16–18-vuotiaat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, joilla oli haasteita koulunkäynnissä, oppimisessa tai käyttäytymisessä.</p>	<p>Nuorten ajattelutapa muuttui myönteisemmäksi, itsesäätely ja itsetuntemus paranivat, osallistuminen kouluarkeen lisääntyi ja opettajien ja toimintaterapeuttien yhteistyö vahvistui.</p>
--	--	--	--	---

--	--	--	--	--

4.3 Aineiston analyysi

Mukaillemme tutkimuksemme aineiston analyysissä sisällönanalyysin periaatteita teemoittelun taustalla. Tuomi ja Sarajärvi kirjoittavat aineiston pelkistämisestä sisällönanalyysin yhteydessä. Pelkistämisessä etsitään aineistosta tutkimustehtävän mukaisia ilmaisuja, jotka pelkistetään yksinkertaisempaan muotoon. Pelkistämällä karsitaan aineistosta tutkimuskysymyksen kannalta epäolennainen pois. (Tuomi & Sarajärvi, luku 4.4.3.)

TAULUKKO 5. Esimerkkitaulukko aineiston analyysistä.

Alkuperäinen ilmaus	Suomennettu ilmaus	Pelkistetty ilmaus
For many youth, however, environmental risk factors, such as poverty, ready to access to drugs or weapons, family instability, peer pressure, and criminal justice involvement, further challenge their successful participation in daily life.	Monille nuorille ympäristöriskitekijät, kuten köyhyys, helposti saatavilla olevat huumeet ja aseet, perheen epävakaas, vertaispaine ja rikollisuuteen osallistuminen, haastavat kuitenkin edelleen heidän menestyksestä osallistumistansa jokapäiväiseen elämään. (2)	Köyhyys, huumeiden ja aseiden käyttö, perheen epävakaas, vertaispaine ja rikollisuuteen osallistuminen haastavat nuorten jokapäiväiseen elämään osallistumista (2)
A mindfulness activity was used to increase	Mindfulness-aktiviteettia käytettiin kohottamaan tunnesäätelykykyä (4)	Mindfulnessia käytettiin tunnesäätelytaitojen kohottamiseksi. (4)

emotional management skills.		
The youth unanimously described client-centered experiences in which their priorities and decisions guided the intervention, in a climate of mutual respect and regard.	Nuoret kuvasivat yksimielisesti asiakaslähtöisiä kokemuksiaan, joissa heidän prioriteettinsa ja päätöksensä ohjasivat interventiota keskinäisen kunnioituksen ja arvostuksen ilmapiirissä (4)	Nuoret kokivat omien prioriteettinsa ja päätöksensä ohjaavan interventiota (4) Nuoret kokivat ilmapiirin kunnioittavaksi ja arvostavaksi (4)

Tuomen ja Sarajärven mukaan pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään samaa ilmiötä kuvaileviksi luokiksi eli teemoiksi (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3). Juhila kirjoittaa, että teemoittelussa aineistosta etsitään tutkimusongelman näkökulmasta oleelliset aiheet. Teemat ovat aineistossa toistuvia aiheita. Tutkimusraportissa esitetään usein katkelmia aineistosta eli sitaatteja, kun käsitellään teemoja. Ne havainnollistavat teemoittelua. (Juhila 2021.) Pelkistetyt ilmaukset käytiin läpi ja ryhmiteltiin tutkimuksen tuloksia kuvaaviksi teemoiksi.

TAULUKKO 6. Esimerkkitaulukko teemoittelusta

Pelkistetyt ilmaukset	Teemat
Toimintaterapeutti auttoi nuorta löytämään taiteelliset taitonsa (2)	Osallistumisen edistäminen luokkahuoneen ulkopuolella
Toimintaterapeutti auttoi tekemään CV:n nuoren kanssa (4)	
Ei tuomita tai moitita epäterveellistä käyttäytymistä, vaan keskitytään	Toimintaterapeutin kunnioitus nuorta kohtaan

<p>luomaan luottavainen suhde nuoriin (2)</p> <p>Nuoret kokivat ilmapiirin kunnioittavaksi ja arvostavaksi (4)</p>	
<p>Kunnioitetaan nuoria päätöksentekijöinä ja itsenäisinä tekijöinä (2)</p> <p>Nuoret kokivat omien prioriteettiensa ja päätöksensä ohjaavan interventiota (4)</p>	<p>Nuoret tekevät päätöksiä toimintaterapiassa</p>
<p>Toimintojen kautta lisättiin itsetuntemusta, sanallista ilmaisua ja itseohjautuvuutta (4)</p> <p>Mindfulnessia käytettiin tunnesäätelyn harjoittelemisessa (4)</p>	<p>Itsetuntemuksen, itseilmaisun ja tunnesäätelyn kehittäminen</p>
<p>Interventio korosti toimintaterapeutin tärkeää roolia osana koulun opetushenkilökuntaa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten arjen ja oppimisen tukemisessa. (1)</p> <p>Toimintaterapeutit ohjasivat ja kouluttivat opettajia metakognitiivisissa taidoissa ja menetelmissä. (1)</p>	<p>Toimintaterapeutti ohjaa opetushenkilöstöä</p>
<p>Yleisimmin käytettyjä ohjelmia olivat kalenterit, aikataulut ja muistutukset (3)</p>	<p>Rutiinien ja ajanhallinnan edistäminen</p>

<p>Toimintaterapiassa harjoitettiin aikatauluttamista (4)</p>	
<p>Virtuaalinen ympäristö, kuten sosiaalinen media, nähtiin nuorille luontevana ja toimivana keinona toteuttaa interventioita (2)</p> <p>Tieto- ja viestintätekniset-interventiot pitävät opiskelijoiden koulunkäyntiin osallistumisen tason samana tai lisäävät sitä. (3)</p>	<p>Tieto- ja viestintätekniikka edistämässä osallistumista</p>

5 TULOKSET

5.1 Osallistumisen edistäminen luokkahuoneen ulkopuolella

Shea ja Jackson kuvaavat tutkimuksessaan, kuinka muodollinen koulutus on iän puolesta sopivaa sekä pakollista, osoittautuen nuorille kuitenkin haastavimmaksi toiminnaksi (Shea & Jackson 2015, 178). Shean, Jacksonin ja Haworthin tutkimuksessa ammattilaiset kertovat koulutuksellisesta sävystä nuorille suunnatussa interventiossa. Huomioitavaa on, että koulutuksellinen puoli keskittyi enimmäkseen kokemuksiin luokkahuoneen ulkopuolella. Koulutusstrategioilla pyritään kehittämään nuorten tietopohjaa terveellisempien elämänvalintojen tekemiseksi. Taitoja kehitettiin esimerkiksi päivittäisten toimintojen ja urheilun parissa, ja opintoihin takaisin pakottamisen sijaan yritettiin tarjota virkistystoimintaa. Vaihtoehtoisia, terveellisiä päivittäisiä toimintoja olivat esimerkiksi kodinhoito, aterioiden valmistus, tilojen ylläpito, joukkuelajit sekä oppitunnit avoimessa tilassa. Toimintaterapeutit tarjosivat myös esimerkiksi muistiharjoituksia sekä ammatillisia kartoituksia haittoja vähentävinä interventioina nuorelle, jolla oli historiaa päihteiden käytöstä. (Shea, Jackson & Haworth, 2019, 8, 10.)

Zlotnik, Regev ja Weiss puolestaan loivat interventioprosessin, joka keskittyi merkityksellisiin, relevantteihin sekä reflektiivisiin oppimistoimintoihin, jotka pohjautuvat ajankohtaisiin kasvatustieteellisiin malleihin. Nämä mallit puolestaan viitattavat oppimiseen, joka tapahtuu myös kouluympäristön ulkopuolisissa ympäristöissä. Nämä ympäristöt voivat olla erityisen hyödyllisiä nuorille, jotka kamppailevat perinteisissä luokkahuoneessa toteutettavissa opetustilanteissa. Eri oppimistyyyleihin pystytään vastaamaan ottamalla mukaan koulun ulkopuolisia aktiviteetteja, yhteisöllistä toimintaa sekä projektioppimista. Heidän rakentamansa interventioprosessi suunniteltiin tukemaan myös arjen suoriutumista, tehtävien analysointia sekä omien kykyjen tiedostamista. (Zlotnik, Regev & Weiss 2025, 2.)

Shean ja Jacksonin tutkimuksessa toimintaterapeutti auttoi nuoria nuorten itse priorisoimissa toiminnoissa. Toimintaterapeutin avulla nuoret saavuttivat useita asioita; yksi nuori teki runoportfolion, useampi nuori työllistyi ja yksi sai harjoittelupaikan, ja eräs nuori osallistui taideohjelmaan. Toimintaterapeutti myös auttoi erästä nuorta harjoittelemaan opettajan kanssa keskustelua sekä osallistui nuoren ja opettajan välisen keskustelun alkuun. (Shea & Jackson 2015, 177.) Shean ym. tutkimuksessa intervention tuloksena he taas puolestaan löysivät nuoren taiteelliset taidot kartoittamisen avulla (Shea ym. 2019, 10).

5.2 Toimintaterapeutin kunnioitus nuorta kohtaan

Kunnioitus ja asiakaslähtöinen näkökulma on tärkeä osa toimintaterapeutin työtä. Canadian Association of Occupational Therapy, lyhennettynä CAOT, mukaan asiakaslähtöinen lähestymistapa tukee kunnioittavaa suhdetta asiakkaan ja toimintaterapeutin välillä, joissa molemmilla on tasavertainen valta terapeuttisessä prosessissa. Toimintaterapeutti huomioi asiakkaan itsemääräämisoikeuden, asiakkaan valitsemat mieluisat toiminnot, moninaisuuden ja ainutlaatuiset kontekstit sekä käyttää ammattitaitoisia interventioita laajasti mahdollistaakseen asiakkaan sujuvaa toimintakykyä. (Shea & Jackson 2015, 173.)

Shean ym. tutkimuksen tuloksissa käydään läpi sitä, kuinka haittojen vähentäminen ja edukaatio korostuu hallitsevana lähestymistapana interventioissa, samalla keskittyen kunnioittamaan nuoria päätöksentekijöinä ja itseohjautuvana toimijana. Tärkeää on olla tuomitsematta ja syyllistämättä nuorta heidän epäterveellisistä päätöksistään, jotta voidaan luoda luottavainen suhde nuoreen. (Shea ym. 2019, 11.)

Shean ja Jacksonin tutkimuksessa toimintaterapeutti rakensi interventioita, jotka olivat ei-tuomitsevia sekä perustuivat yhteistyöhön, ottaen huomioon nuoren toiveet ja tarpeet. Nuoret kertoivat sanallisesti toimintaterapeuttien olleen kunnioittavia sekä antoivat näyttöä siitä, että toimintaterapeutti hyväksyi heidät ehdoitta ja toimi ei-tuomitsevasti yhteistyössä, kohdaten jokaisen nuoren saman kaltaisella myönteisellä asenteella. Tutkimuksessa nuoret sanoittivat

seuraavasti; ”Hän (toimintaterapeutti) on todella hyvä ja kunnioittava”, ”Toimintaterapeutti antaa minulle vaihtoehtoja ja katson mitä niistä voin tehdä. Kyse oli täysin minusta ja siitä mistä pidin, mihin uskon, ja kaikki mitä hän teki oli yrittääkseen auttaa minua eikä itseään”, ”Melkein kaikki, mitä toimintaterapeutti tekee, on hyödyllistä, koska jos jokin ei ole, kerron hänelle, että en halua tehdä sitä, koska en pidä ajan tuhlaamisesta. Hän on todella vastaanottavainen siihen, ja keskitymme niihin asioihin, joihin on keskityttävä. Työskentelemme melko hyvin samalla viivalla.” Intervention aikana esille tulleet nuorten yksilölliset vahvuudet, lahjakkuudet ja mielenkiinnon kohteet auttoivat heitä tunnistamaan ja osallistumaan itselleen merkityksellisiin toimintoihin. (Shea & Jackson 2015, 176–179.)

5.3 Nuoret tekevät päätöksiä toimintaterapiassa

Asiakaslähtöisessä toimintaterapiassa odotetaan, että asiakkaita kunnioitetaan, heidät otetaan huomioon päätöksenteossa, heidän etuansa ajetaan ja heidän kanssaan toimitaan heidän tarpeidensa täyttämiseksi. Tutkimuksessa avataan sitä, kuinka tutkimukseen osallistuneet nuoret yksimielisesti kuvasivat, kuinka heidän prioriteettinsa ja päätöksensä ohjasivat interventiota ilmapiirissä, jossa toimintaterapeutti ja nuori kunnioittivat ja arvostivat toisiaan. (Shea & Jackson 2015, 173, 176.)

Zlotnikin ym. luomassa interventiossa nuorille luodaan oppimiskokemuksia erilaisissa ympäristöissä, ja siinä pyritään käsittelemään henkilökohtaisia, sosiaalisia ja emotionaalisia haasteita. Interventio keskittyy siihen, että nuoret ovat mukana luomassa ja toteuttamassa oppimistoimintoja, erityisesti ennakoivan ja refleктоivan havainnoinnin näkökulmasta. Tavoitteena oli laajentaa ja syventää opiskelijoiden kasvun asennetta sekä pätevyyden tunnetta. Interventiossa esimerkiksi 10. luokan opiskelijat osallistuivat kahden päivän mittaisen retken suunnitteluun ja valmisteluun sekä budjetin hallintaan. Opettajat määrittivät kyseisen budjetin. On todennäköistä, että intervention monimutkaiset sekä kognitiivisesti vaativat toiminnalliset tehtävät sekä opettajilta saatu palaute auttoi opiskelijoita suorittamaan heidän tehtävänsä järjestelmällisemmin. (Zlotnik ym. 2025, 2-5.)

Shea ja kumppanit nostivat esille, kuinka tutkimuksessa päivittäisiin askareisiin osallistumisen lisäksi ammattilaiset tarjosivat opiskelijoille mahdollisuuksia hankkia ja kehittää ei-akateemisia mielenkiintoja ja taitoja, kuten esimerkiksi urheilua. Tutkimukseen osallistuneet ammattilaiset tarjosivat nuorille mahdollisuuksia osallistua heidän kiinnostusten ja tarpeiden mukaisiin toimintoihin. He saivat tietoa nuorten kiinnostuksen kohteista erilaisten yhteydenottojen kautta ja tarjosivat niiden mukaisia aktiviteetteja, kuten urheilua, pelejä ja musiikkia, useimmiten toimijoiden omissa yhteisöpohjaisissa tiloissa. (Shea ym 2019, 8-10.)

Nuorten toiminnalliset valinnat ovat kehityksellisiä luonteeltaan, jonka vuoksi on olennaista, että toimintaterapeutti tunnustaa jokaisen nuoren asiakkaan ainutlaatuisena yksilönä, jolla on omat erityiset kiinnostuksen kohteensa. Nämä interventiossa paljastuneet ainutlaatuiset vahvuudet, lahjakkuudet sekä kiinnostuksenkohteet auttavat nuoria tunnistamaan ja osallistumaan merkityksellisiin toimintoihin. (Shea & Jackson 2015, 179.)

5.4 Itsetuntemuksen, itseilmaisun ja tunnesäätelyn kehittäminen

Kasvun asenne ja itsetuntemus ovat merkittäviä tekijöitä opiskelijoiden kyvyssä reagoida epäonnistumisiin sekä selviytyä erilaisista päivittäisistä haasteista, liittyi se sitten kokeista suoriutumiseen tai mielenterveyteen ja hyvinvointiin. Kasvuasenteella tarkoitetaan itsevarmuutta sekä uskoa omiin kykyihin ja itsetuntemukseen; tämän asenteen omaavat voivat virheiden kautta oppia lisäämään ponnisteluja sekä etsiä vaihtoehtoisia strategioita toimintoihin. Yksikin interventioharjoitus voi parantaa kasvun asennetta nuorilla, jotka kärsivät esimerkiksi ahdistuksesta ja masennuksesta. Zlotnikin ja kumppaneiden interventio-ohjelma pyrki laajentamaan ja syventämään opiskelijoiden kasvuasennetta ja kyvykkyyden tunnetta, sekä tarjosi nuorille mahdollisuuden tutkia omaa itsetuntemusta. (Zlotnik ym. 2025, 2, 3, 5.)

Zlotnikin ym. mukaan myös opettajan ja opiskelijan välistä suhdetta pidetään kriittisenä kasvuasenteen ja metakognitiivisen kehittymisen kannalta. Intervention aikana toistuvat kokemukset, joita opettajan ohjattu palaute ja

strategioiden ohjattu löytöprosessi tutkivat, näyttivät auttavan opiskelijoita hahmottamaan omia suorituksiaan selkeämmin. (Zlotnik ym. 2025, 2, 3, 5.)

Puolestaan Shean ja Jacksonin tutkimuksessa akateemisen menestyksen saavuttamiseksi nuoret kehittävät taitoja, kuten jäykkää vuorovaikutusta ja koulujärjestelyiden selvittämisen taitoa samalla, kun he selviytyvät henkilökohtaisista haasteistaan. Nuorten itsemääräämistaitojen vahvistuminen paransi nuorten koulukokemuksia sekä tulevaisuudenuskoa, mikä auttoi heitä asettamaan tavoitteita. Myönteinen tulevaisuudenkuva myös lisää panostusta koulutukseen ja parantaa elämänlaatua. (Shea & Jackson 2015, 177–178.)

Interventioiden aikana nuoret kehittivät itseilmaisuaan ja tunnesäätelyä esimerkiksi mindfulness-harjoituksilla sekä käyttämällä toimintaterapiassa oppimiaan strategioita esimerkiksi asioiden selvittelyssä opettajan tai vanhemman kanssa. Esimerkiksi yksi nuorista koki, että toimintaterapiassa saavutetut askeleet johtivat parempaan itseilmaisuun, ja toinen nuorista koki toimintaterapeutin antaneen hänelle lisää itseluottamusta. (Shea & Jackson 2015, 177–178.)

Yngven ja kumppaneiden järjestämän TVT-intervention sekä ammattilaisten tarjoamien palveluiden tulokset olivat lupaavia. Opiskelijat kokivat, että intervention jälkeen heidän omien kykyjensä ja koulutehtävien välillä olevat yhteneväisyydet lisääntyivät. Voi olla, että opiskelijan ja koulutoimintojen vaativuuden välinen tasapainoisuus lisäävät opiskelijan pätevyyden tunnetta ja itsetuntoa, joka puolestaan motivoi heitä osallistumaan koulunkäyntiin. (Yngve, Ekbladh, Lidström & Hemmingsson 2023, 317–318.)

5.5 Toimintaterapeutti ohjaa opetushenkilöstöä

Osa nuoren kouluympäristöä on koulun opetushenkilöstö. Zlotnikin ja muiden tutkimuksessa toimintaterapeuttien rooli oli ohjata opetushenkilöstöä interventiossa. Toimintaterapeutit pitivät opetushenkilöstölle työpajan metakognitiivisista periaatteista ja ohjatun oivaltamisen menetelmistä sekä antoivat heille jatkuvaa ohjausta ja palautetta. Toimintaterapeuttien tärkeä rooli on tarjota opettajille ohjausta toiminnan analyysissä sekä löytää strategioita.

Opetushenkilöstö taas vastasi intervention käytännön toteutuksesta osana opetussuunnitelmaa. Opiskelijoiden ja opettajien välinen vuorovaikutus oli toimintaterapeuttien tukemaa. (Zlotnik ym. 2025, 3, 5.)

Myös Yngven ja kumppaneiden tutkimuksessa koulun henkilöstö oli osa TVT-interventiota. Kaikki tutkimuksen parissa työskennelleet toimintaterapeutit, kuten myös muut tutkimuksen parissa työskentelevät ammattilaiset, tekivät yhteistyötä koulun henkilöstön ja oppilashuollon kanssa. Yhdessä muiden tutkimuksen parissa työskentelevien ammattilaisten sekä opetushenkilöstön kanssa toimintaterapeutit rakensivat opiskelijoille interventiosuunnitelman opiskelijälähtöisesti ja tuen tarpeeseen perustuen. Interventiossa onnistuttiin tarpeisiin perustuvassa lähestymistavassa sekä ympäristön mukauttamisessa. Tämä voi viitata siihen, että toimintaterapia tarjoaa arvokkaan lisän oppilashuoltoon. (Yngve ym. 2023, 313.)

5.6 Nuorten rutiinien ja ajanhallinnan edistäminen

Sheanin ym. tutkimuksessa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset kuvailevat haasteita nuorten arjen rutiineissa. Eräs haastateltava mainitsee, että nuoret voivat olla koulussa yhtenä päivänä, mutta poissa seuraavat kaksi päivää. Haastateltavat kertovat myös, että nuorilla on haasteita levon ja unen sekä säännöllisen ruokailurytmin kanssa. (Shean ym. 2019, 5, 6.) Shean ja Jacksonin artikkelissa erään nuoren intervention tavoitteena oli tuottavan rutiinin rakentaminen. Nuori itse kertoo intervention aikana, että hänen täytyy olla vastuullinen ajankäytön suhteen ja mennä kouluun, jotta hän ei epäonnistu. (Shea & Jackson 2015, 177.) Shean ym. tutkimuksessa mainitaan, että syrjäytymisvaarassa olevien nuorten interventio keskittyy siihen, että nuorten arjessa on hyvinvointia edistäviä merkityksellisiä toimintoja (Shean ym. 2019, 8).

Ajanhallinta nousee esille Yngven ja muiden tutkimuksessa. Lähtötilanteessa opiskelijoista 88% koki, että he tarvitsevat mukautuksia asioiden muistamisen tueksi koulussa. Suurin osa opiskelijoista, 85%, hyödynsikin TVT-interventiota suunnittelun ja rutiinien tukena. Opiskelijat käyttivät kalenteria, aikatauluja ja/tai muistutuksia sekä ajastinta. Seurannassa asioiden muistamisessa tukea

tarvitsevien opiskelijoiden osuus oli laskenut ollen 24%. TVT voi olla sopiva mukautus opiskelijoille, joilla on haasteita ajanhallinnassa ja koulutyön suunnittelussa. (Yngve ym. 2023, 316, 318.) Myös Shea ja Jackson kirjoittavat tutkimuksessaan ajanhallinnasta. Tutkimuksessa nuori kuvailee opetelleensa toimintaterapeutin tuella strategioita tehtävien järjestelyyn aikatauluissa pysyäkseen (Shea & Jackson 2015, 177.)

5.7 Tieto- ja viestintäteknikka edistämässä osallistumista

Yngven ym. TVT-interventiota käsittelevässä tutkimuksessa nuoret käyttivät tieto- ja viestintäteknisessä interventiossa heillä jo olemassa olevia tai heille annettuja tietoteknisiä laitteita. Käytetyt laitteet olivat tietokoneita, tabletteja ja älypuhelimia. Tietoteknisiä laitteita käytettiin useimmiten suunnittelun ja rutiinien tukena (ks. edeltävä kappale). Tämän lisäksi nuoret käyttivät laitteilla kirjoitus- ja lukutyökaluja. Niitä käytti 75% opiskelijoista. Yleisimmin opiskelijat käyttivät tekstinkäsittelyohjelmaa. 43% opiskelijoista sai koulunkäyntiin myös muuta tukea TVT-intervention lisäksi, kuten lisäaikaa opettajan kanssa. Intervention mediaanikesto oli kahdeksan tuntia. (Yngve ym. 2023, 316.)

TVT-intervention jälkeen 21% opiskelijoista koulunkäyntiin osallistuminen pysyi samalla tasolla, ja 30% opiskelijoista lisäsi koulunkäyntiin osallistumistaan. Tutkimuksessa havaittiin, että TVT-interventio lisäsi opiskelijan ja ympäristön yhteensopivuutta. Tämä voi parantaa koulunkäyntiin osallistumista, sillä nuorten taidot ja koulunkäynnin vaatimukset kohtaavat paremmin. Mittausten välisenä aikana 84% opiskelijoista paransi opiskelijan ja ympäristön yhteensopivuutta. 22% opiskelijoista yhteensopivuus parani merkittävästi, ja he hyötyivät TVT-interventiosta eniten. Interventiosta eniten hyötäneillä opiskelijoilla oli alkutilanteessa mediaanimäärää vähemmän koulutoimintojen mukautustarpeita, ja he olivat aiemmin saaneet vähäisemmissä määrin erityisopetusta. He myös useammin saivat hyväksytyt loppuarvosanan kolmessa ydinoppiaineessa. Eniten TVT-interventiosta voisivat hyöttyvät ne opiskelijat, joiden haasteet eivät ole niin suuria, että he olisivat oikeutettuja perinteiseen erityiseen tukeen, tai joiden tuen tarpeeseen voidaan vastata esimerkiksi koulunkäyntiavustajan tarjoamalla tuella. (Yngve ym. 2023, 317, 318.)

TVT-interventio vähensi Yngven ja kumppaneiden tutkimuksessa koulutoimintojen mukautustarpeiden määrää. Alkutilanteessa mediaani tunnistettujen mukautustarpeiden määrä koulutoiminnoissa oli kuusi, ja intervention jälkeen määrä oli vähentynyt yhteen mukautustarpeeseen. Alkutilanteessa 82% opiskelijoista koki tarvitsevansa tukea kirjoittamisessa. Seurannassa kirjoittamisessa tukea saavien osuus oli 15%. (Yngve ym. 2023, 316, 317.)

Osa opiskelijoista ei osoittanut parannusta opiskelijan ja ympäristön yhteensopivuudessa. Nämä opiskelijat hyötyisivät todennäköisesti laajalaisemmasta interventiosta. Lisäksi on hyvä huomioda, että 30% opiskelijoista käytti jo TVT:tä koulussa alkutilanteessa, mutta koki silti tarvitsevansa lisää tukea koulutoiminnoissa. Tämä voi viitata siihen, että TVT:tä tulee täydentää palveluilla. Tutkimuksessa korostetaan myös TVT:n räätälöintiä kunkin opiskelijan tarpeisiin intervention onnistumiseksi. (Yngve ym. 2023, 317, 318.).

Sheanin ja kumppaneiden tutkimuksessa suurin osa syrjäytymisvaarassa oleville nuorille palveluita tarjoavista henkilöistä koki virtuaaliset ympäristöt tehokkaina väylinä interventiolle. Virtuaalisiin ympäristöihin lukeutuivat haastateltavien kertomuksissa esimerkiksi verkkosivut ja sosiaalinen media. (Shea ym. 2019, 8.)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa siitä, miten nuoren koulunkäyntiin osallistumista voi edistää toimintaterapiassa. Tutkimuksen aihe on tärkeä ja ajankohtainen. Tutkimukseen valikoituneista artikkeleista löysimme vastauksia ja erilaisia keinoja tutkimuskysymys huomioiden.

Koulunkäynti on tärkeä osa nuoren elämää, ja siihen sisältyy akateemisen merkityksen lisäksi yhteiskunnallisia ja sosiaalisia merkityksiä. Jos koulupoissaoloja on paljon, hankaloittaa se nuoren koulussa selviytymistä. (Määttä ym. 2020, 7.) Syksyllä 2021 aloittaneista toisen asteen opiskelijoista noin kuusi prosenttia on koulusta vetäytyneitä (Kilpeläinen & Rumpu, 2025, 13–16).

Yhtenä keskeisenä teemana kirjallisuuskatsauksen tutkimuksissa on se, että luokkahuoneessa tapahtuva suoraan koulunkäyntiin liittyvä interventio oli vain yksi osa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten toimintaterapiainterventiota. Shean ym. tutkimuksessa opintoihin takaisin pakottamisen sijaan nuorille pyritään tarjoamaan hyvinvointia edistäviä päivittäisiä toimintoja. Näihin sisältyy esimerkiksi kodinhoitoa ja joukkuelajeja. (Shea ym. 2019, 8.) Myös Zlotnik ja kumppanit kirjoittavat kouluympäristön ulkopuolella tapahtuvasta oppimisesta ja mainitsevat koulun ulkopuoliset aktiviteetit, yhteisöllisen toiminnan sekä projektioppimisen (Zlotnik ym. 2025, 2). Aineistossa puhuttiin myös arjen rutiinien merkityksestä. Esimerkiksi Shean ja Jacksonin artikkelissa erään nuoren intervention tavoitteena oli rakentaa tuottava rutiini (Shea & Jackson 2015, 177).

Kirjallisuuskatsaukseen valitusta aineistosta nousi esille se, että toimintaterapeutti kunnioittaa nuorta päätöksentekijänä. Shea ym. kirjoittavat, että luottamuksellisen suhteen luomisen kannalta on tärkeää olla tuomitsematta ja syyllistämättä nuorta hänen hyvinvointiansa heikentävistä päätöksistä. Ammattilaiset tarjosivat nuorille mahdollisuuksia osallistua heidän kiinnostuksensa ja tarpeidensa mukaisiin toimintoihin (Shea ym. 2019, 11).

Nuorten prioriteetit ja päätökset ohjasivat interventiota (Shea & Jackson 2015, 173, 176).

Tutkimuksissa keskitytään myös nuorten itsetuntemukseen, itseilmaisu ja tunnesäätelyyn. Näiden taitojen kehittäminen linkittyy valitussa aineistossa koulunkäyntiin osallistumiseen. Zlotnikin ja kumppaneiden tutkimuksessa todetaan, että kasvuasenteen myötä nuori voi virheiden kautta oppia lisäämään ponnisteluja sekä etsiä vaihtoehtoisia strategioita toimintoihin (Zlotnik ym. 2025, 2, 3, 5). Shea ja Jacksonin tutkimuksessa akateemisen menestyksen saavuttamiseksi nuoret kehittävät taitoja, esimerkiksi jämääkkää vuorovaikutusta. Myös mindfulnessia hyödynnettiin interventiossa itseilmaisun ja tunnesäätelyn kehittämisessä. (Shea & Jackson 2015, 177–178.) Yngven ja muiden tutkimuksessa todetaan, että opiskelijan ja koulutoimintojen vaativuuden välinen tasapainoisuus voi lisätä opiskelijan pätevyyden tunnetta ja itsetuntoa. Tämä motivoi heitä osallistumaan koulunkäyntiin. (Yngve ym. 2023, 317–318.)

Koulunkäyntiin tiiviisti liittyvä toimija on koulun opetushenkilöstö. Tutkimuksissa nousikin esille toimintaterapeutin ja opetushenkilöstön yhteistyö. Toimintaterapeutti käytti Zlotnikin ja kumppaneiden tutkimuksessa ammattitaitoaan tukemalla opettajia vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa sekä ohjaamalla heille intervention mukaisia menetelmiä (Zlotnik ym. 2025, 3, 5). Yngven ym. tutkimuksessa toimintaterapeutit toivat osaamistaan onnistuneeseen opiskelijalähtöisen interventiosuunnitelman rakentamiseen. Tutkimuksessa todetaan, että toimintaterapia voi tarjota arvokkaan lisän oppilashuoltoon. (Yngve ym. 2023, 313.)

Yngven ym. tutkimuksessa TVT-intervention myötä 30% opiskelijoista lisäsi koulunkäyntiin osallistumista. Taustalla voi vaikuttaa parantunut opiskelijan ja ympäristön yhteensopivuus. TVT-interventio myös vähensi merkittävästi koulutoimintojen mukautustarpeen määrää. Suurin osa opiskelijoista käytti TVT:tä suunnittelun ja rutiinien tukena. Opiskelijat käyttivät laitteilla myös kirjoitus- ja lukutyökaluja. Tutkimuksessa alleviivattiin, että TVT-interventio voi sopia erityisesti nuorille, joilla ei ole perinteistä erityisopetuksen tukea. (Yngve ym. 2023, 317, 318.) TVT:n liittyen Shea ja muiden tutkimuksessa mainitaan

virtuaaliset ympäristöt toimivina väylinä syrjäytymisvaarassa olevien nuorten interventiolle (Shea ym. 2019, 8).

6.2 Johtopäätökset

Yhteenvedona todettakoon, että syrjäytymisvaarassa olevan nuoren koulunkäyntiin osallistumisen edistämiseksi keskeistä on nuoren ja toimintaterapeutin välinen suhde, intervention toteuttaminen myös varsinaisen koulunkäynnin ja opiskelun toimintakokonaisuuden ulkopuolella sekä kouluympäristön ja koulutoimintojen mukauttaminen osallistumisen lisäämiseksi.

Kunnioittava ja arvostava suhde nuoren ja terapeutin välillä mahdollistaa luottamuksen rakentumisen. Koulunkäyntiin osallistumista taas edistää se, että nuori osallistuu merkityksellisiin ja muihin hyvinvointia edistäviin toimintoihin arjessaan. Samalla nuori rakentaa arkeen rutiinia. Tärkeää niin koulunkäynnin kuin koulun ulkopuolisen elämän kannalta on myös nuoren tunnesäätelyn, itseilmaisun ja itsetuntemuksen kehittäminen eri menetelmin. Kouluympäristössä toimintaterapeutti voi ohjata opettajaa vuorovaikutuksessa nuoren kanssa. Osallistumisen lisäämiseksi toimintaterapeutti voi mukauttaa kouluympäristöä vastaamalla opiskelijälähtöisesti niihin haasteisiin, joihin nuoret kokevat tarvitsevansa tukea.

Vaikka valituissa tutkimuksissa itsessään ei hyödynnetty eikä otettu esille Partnering 4 Change -mallia, tuloksista voi silti löytää yhtäläisyyksiä mallin teoriaan. Yhteistä mallin sekä tuloksien välillä on erityisesti nuoren, opetushenkilöstön sekä terapeutin välisten suhteen kehittäminen, tiedon jakaminen, opiskelijoiden ympäristössä toimiminen, sekä opiskelijoiden osallistumisen lisääminen. Valittujen tutkimusten interventioissa keskitytään eri toten luokkatasoihin tai yksilötasoihin interventioihin, jotka korostuvat myös P4C -mallin ytimessä. Voidaan täten todeta, että mallin sekä tutkimustulosten välillä on joitain yhtäläisyyksiä, mutta konkreettista viittausta itse P4C -malliin ei tuloksissa ja tutkimuksissa ole.

6.3 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuus ja eettisyys

Kirjallisuuskatsauksemme luotettavuudesta ja eettisyydestä on pyritty pitämään kiinni katsauksen jokaisessa vaiheessa, muun muassa todenmukaisesti ja tarkasti kuvaamalla valittujen tutkimusten hakuprosessia, tutkimusten kriteerejä sekä strategiaa, sekä toimimalla kuvatun mukaisesti. Tutkijat reflekoivat sekä arvioivat aktiivisesti joka työn vaiheessa, sekä noudattavat rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta, sekä tarkkuutta jokaisessa tutkimusvaiheessa, sekä myös tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023).

Luotettavuutta lisättiin pyrkimällä löytämään tutkimuskysymyksen kannalta olennaista aineistoa sekä hyödyntämällä yksilöllistä harkintaa tutkimusten sisällyttämis- ja poissulkemisprosessin aikana. Tutkimusten puolueellista valintaa ja tulkintaa pyrittiin ehkäisemään työskentelemällä aktiivisessa yhteistyössä tutkijoiden kesken. (Vilka 2023, luvut 3.2.1.) Luotettavuutta pyrittiin joka vaiheessa lisäämään myös arvioimalla luotettavuutta suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitteluun, tutkimiseen, tulkintaan, tuloksiin sekä johtopäätöksiin. Toimimme tutkijoina myös puolueettomina, sillä tämä tulee ottaa huomioon luotettavuuden kannalta. (Vilka 2025, luku 7.)

Huomioon otettakoon se, että joissain valituissa tutkimuksissa ikäjakauma on laajempi tai ohittaa asettamamme ikäjakauman muutamalla vuodella. Kuitenkin kaikissa valitsemisamme tutkimuksissa nuorista suurin osa, elleivät kaikki, ovat olleet määrittelemämme ikäjakauman sisällä.

Tutkimuksessa etiikalla on kyse toimintatavoista, joita tutkijoiden tulee noudattaa tuottaakseen kestäväää tietoa ja kohdellakseen tutkimiansa ihmisiä hyvin. Yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti tutkijat huomioivat eettisyyttä kunnioittamalla tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä muita oikeuksia. (Vuori 2021.) Eettisyyden tutkiminen on edellä mainittujen teemojen kannalta hieman haasteellista, sillä kirjallisuuskatsauksessamme käytettyjen tutkimusten tutkijat ovat jo pyrkineet noudattamaan kyseisiä teemoja esimerkiksi anonyymiteetin ja tutkittavien oikeuksien kautta sekä tasa-arvoisella kohtelulla.

Valittujen tutkimusten luotettavuutta ja eettisyyttä pystytään kuitenkin todistamaan sillä, että kirjallisuuskatsauksessa hyödynnetyt tutkimukset on vertaisarvioitu.

Koska tutkimukseen valitut aineistot ovat englanninkielisiä, luotettavuutta on pyritty lisäämään oikeaoppisilla käännöksillä ja hyödyntämällä ammattisanastoa. Pyrkimys oikeaoppisiin lähdemerkintöihin ja viittauksiin toimii myös osana luotettavuuden lisäämistä.

6.4 Tutkijoiden ammatillisen osaamisen kehittyminen

Ammatillisen osaamisen kehittymistä tarkasteltiin läpi prosessin. Ohjauskeskustelut opinnäytetyön ohjaajien kanssa tarjosivat mahdollisuuden palautteen saamiseen sekä tarjosivat työkaluja viedä opinnäytetyötä kohti sille asetettuja tavoitteita. Arvokasta oli myös tutkijoiden välinen keskustelu ja reflektio opinnäytetyöprosessin aikana.

Tutkijoiden mielenkiinto aiheeseen motivoi etsimään ja valitsemaan tutkimuskysymykselle ja tutkimuksen kohderyhmälle olennaista tietoa. Ajankohtaisen tiedon löytäminen, arviointi ja reflektointi myös lisäsi paljon tietämystä aiheesta sekä herätti ajatuksen siitä, että aiheesta olisi jatkossa tärkeää tehdä lisää tutkimusta. Koemme myös, että toimintaterapiatyöskentelyä kohderyhmän kanssa tulisi Suomen sisäisesti vielä kehittää ja tietotaitoa lisätä.

LÄHTEET

Aronpuro, A., Laitinen, A. & Metsäranta, A. 2019. Koulutoimintaterapeutti toimii koulun arjessa. Toimintaterapeuttiliitto. Luettavissa: <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2671/1-toi-2-19-koulutoimintaterapeutti.pdf>. Luettu: 22.11.2025.

CanChild 2015. Partnering for Change. Implementation and Evaluation, 2013-2015. McMaster University. Luettavissa: <https://www.partneringforchange.ca/img/P4C-2015.pdf>. Luettu: 14.5.2025.

Clark, G, Fioux, J., Chandler, B., Clark, G., Fioux, J., & Chandler, B. 2019. Best practices for occupational therapy in schools. Toinen painos. AOTA Press/The American Occupational Therapy Association. Luettu 4.6.2025. EBSCOhost e-kirjat. Vaatii käyttöoikeuden.

Dokken, K.L., Luna, J.S. & Still, S.E. 2024. An Occupational Therapy Practitioner's Guide to School-Based Practice. Luettavissa: <https://research-ebSCO-com.ezp.oamk.fi:2047/c/m5hno2/search/details/nbuht7kjt?db=nlebk>. Luettu 22.11.2025.

Juhila, Kirsi 2021. Teemoittelu. Tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>. Luettu 23.5.2025.

Kaltiala-Heino, R., Ranta, K. & Fröjd, S. 2010. Nuorten mielenterveys koulumaailmassa. Duodecim. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo99043>. Luettu 5.3.2025.

Kangasniemi, M., Utrainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25, 4, s.291–301. Luettu: 11.3.2025.

Khurram, F.B, Hossain, Md. O., Korobi, F.T.J., Khan, M., Talukder, Md U., Nath, C.D. & Talukder, A. 2023. Understanding School Dropout and Its Impact on the Community in the Khulna Region of Bangladesh. *Open Journal of Social Sciences*, 11, s.582-596. Luettavissa: https://www.scirp.org/pdf/jss_2023112916045903.pdf?. Luettu: 2.12.2025.

Kilpeläinen, P. & Rumpu, N. 2025. Koulupudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa. Tiivistelmät 3. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Luettavissa: https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_T032_5.pdf. Luettu 17.11.2025.

Mehiläinen s.a. Syrjäytyminen. Mielenterveyspalvelut. Luettavissa: <https://www.mehilainen.fi/terapiapalvelut/mielenterveyspalvelut/syrjaytyminen#:~:text=Syrj%C3%A4ytyminen%20tai%20sosiaalinen%20vet%C3%A4ytyminen%20tarkoittaa,sosiaalisten%20tapahtumien%20ja%20suhteiden%20ulkopuolelle.> Luettu: 4.6.2025.

Missiuna, C., Pollock, N., Levac, D., Campbell, W., Sahagian Whalen, S., Bennett, S., Hecimovich, C., Gaines, B., Cairney, J. & Russell, D. 2012. Partnering for Change: An innovative school-based occupational therapy service delivery model for children with developmental coordination disorder.

Sagejournals. Luettavissa:
https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2182/cjot.2012.79.1.6?casa_token=rhz-hCE3a3AAAAAA:JGkOMf1P_ZCFsdf9RPnwsNOy2KBrllKyAh2yRVIXDsD0nMb0BKTyrzRhPjXejhtg-pbf5yVe8jFeA. Luettu: 14.5.2025.

Määttä, S., Pelkonen, J., Lehtisare S. & Määttä, M. 2020. Kouluakäymättömyys Suomessa. Vaativan erityisen tuen VIP-verkoston tilannekartoitus. Raportit ja selvitykset 2020, 9. Luettavissa:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kouluakaymattomyys_suomessa_0.pdf . Luettu 5.3.2025.

OECD 2024. Health at a Glance. Europe 2024. State of Health in the EU cycle. Pariisi: OECD publishing. Luettavissa:
https://www.oecd.org/en/publications/health-at-a-glance-europe-2024_b3704e14-en.html. Luettu 5.3.2025.

Opetushallitus. Oppivelvollisuus. Luettavissa:
<https://www.oph.fi/fi/oppivelvollisuus>. Luettu 5.3.2025.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kysymyksiä ja vastauksia oppivelvollisuudesta. Luettavissa: <https://okm.fi/oppivelvollisuus>. Luettu 5.3.2025.

Partnering for Change s.a. Partnering for Change in Sweden. Luettavissa:
<https://partnering4c.se/partnering-for-change-in-sweden/>. Luettu: 4.6.2025.

Popova, E. 2022. Reinforcing Students' Occupational Identity: Supporting Student Engagement Through OT Consultation. *The American Journal of Occupational Therapy*, 76. Luettavissa: https://research.aota.org/ajot/article/76/Supplement_1/7610505115p1/23422/Reinforcing-Students-Occupational-Identity?.

Luettu: 4.6.2025.

Ruutu, P. & Jahnukainen, M. 2024. Koulussa koetut paineet ja koulunkäynnin keskeytyminen. Nuorten monien maailmojen näkökulma. *Nuorisotutkimus*, 42, 1, s.5–22. Luettavissa: <https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9145121>. Luettu 6.3.2025.

Savolainen, T. & Aralinn, V. 2017. Toimintaterapianimikkeistö. Kuntaliitto, Helsinki. Luettavissa: <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toimintaterapianimikkeisto.pdf>. Luettu 5.3.2025.

Shea, C-K. & Jackson, N. 2015. Client perception of a client-centered and occupation-based intervention for at-risk youth. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 22, 3, s.173-180. Luettavissa: <https://www-tandfonline-com.ezp.oamk.fi:2047/doi/pdf/10.3109/11038128.2014.958873?needAccess=true>. Luettu 9.10.2025.

Shea, C-K., Jackson, N. & Haworth, C. 2019. Serving High-Risk Youth in Context: Perspectives from Hong Kong. *Open Journal of Occupational Therapy*, 7, s.1-16. Luettavissa: <https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1566&context=ojot>. Luettu: 9.10.2025.

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2023. Mielensterveyshäiriöt. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/mielensterveys/mielensterveyshairiot>. Luettu 4.6.2025.

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2023. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy>. Luettu 4.6.2025.

Toimintaterapeuttiliitto, 2019. Jokainen koululainen on tärkeä. Luettavissa: <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/ajankohtaista/jokainenkoululainenontarkea/> Luettu 5.3.2025.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi. Ellibs e-kirjat. Vaatii käyttöoikeuden. Luettu: 4.6.2025.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. Luettavissa: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>. Luettu 2.12.2025.

Valtion nuorisoneuvosto, 2013. Nuorten oma käsitys nuoruuden "ikärajoista" selvitetty. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Luettavissa: <https://tietoanuorista.fi/nuorten-oma-kasitys-nuoruuden-ikarajoista-selvitetty>. Luettu: 5.3.2025.

Vasalampi, K. & Parviainen, M. 2017. Koulupudokkuuteen on puututtava. Ruusupuiston kärkiuutiset 5/2017. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/5-2017/3>. Luettu: 17.11.2025.

Vilka, Hanna 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House. Ellibs e-kirjat. Vaatii käyttöoikeuden. Luettu: 4.6.2025.

Vilka, Hanna 2025. Tutki ja kehitä. 6. uudistettu painos. Santalahti-kustannus. Jyväskylä. Luettavissa: <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523705951>. Luettu 2.12.2025.

Vuori, J. 2021. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Tampere. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa>. Luettu 24.11.2025.

Yngve, M., Ekbladh, E., Lidström, H. & Hemmingsson, H. 2023. Information and communication technology to improve school participation among upper secondary school students with special educational needs. Scandinavian Journal of Occupational Therapy, 30, 3, s.311-321. Luettavissa: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/11038128.2021.1998610?needAccess=true>. Luettu: 10.10.2025.

Zlotnik, S., Regev, S. & Weiss, P.L. 2025. Metacognitive Intervention Facilitating a Growth Mindset for Youth at Risk: The Contribution of Occupational Therapy Practitioners to the Educational Team. The American Journal of Occupational

Therapy, 79, 1. Luettavissa: <https://browzine.com/libraries/3457/journals/18430/issues/583107985>. Luettu: 13.10.2025.